

готовністю діяти у відповідності з ними. Подальшого дослідження потребують питання визначення і обґрунтування психологічних умов та технологій формування професійної відповідальності у майбутніх учителів у процесі фахової підготовки.

Список використаних джерел:

1. Анисимов С.Д. Мораль и поведение / С.Д. Анисимов – М.: Наука, 1979. – 142 с.
2. Бех І.Д. Від волі до особистості / І.Д. Бех. – К.: Україна-Віта, 1995. – 202 с.
3. Муздыбаев К.К. Психология ответственности / К.К. Муздыбаев. – Л.: Наука, 1983. – 240 с.
4. Петровский А.В. Психология / А.В. Петровский, М.Г. Ярошевский. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 512 с.
5. Психологічна енциклопедія / автор-упорядник А.М. Степанов. – К.:»Академвидав», 2006. – 424 с.
6. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / За ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 с.
7. Рейковський Я. Экспериментальная психология эмоций / Я. Рейковський. – М.: Мысль, 1995. – 117 с.
8. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Эмоции / С.Л. Рубинштейн. – Питер: СПб, 2002. – 720 с.

Ярощук А.А.

психолог,

Київський військовий ліцей

імені Івана Богуна

ПРОЯВИ ПОМИЛОК БАТЬКІВСЬКОГО ВИХОВАННЯ У ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

На сучасному етапі життя орієнтація в психологічних прийомах та методах є обов'язковою умовою безконфліктного спілкування та успішного досягнення поставлених цілей. Базові знання з психології можуть бути корисними для людей, працюючих в абсолютно різних сферах діяльності та для батьків, які приймають активу участь у розвитку і вихованні своєї дитини. Деякі батьки вважають, що найбільшої турботи дитина потребує до того моменту, поки вона піде в дитячий садок. Далі відповідальність автоматично

перекладається на вихователів, вчителів та адміністрацію навчальних закладів. Зазвичай діти, що ростуть в таких сім'ях, відносяться до категорії занедбаних, обділених батьківською увагою. Результати такого ставлення до дитини, частіше всього, явно виражаються в підлітковому віці, у вигляді проявів девіантної поведінки.

Підлітковий вік – це вік пошуків, протестів, змін та самоствердження. В цей період під впливом авторитетних особистостей чи під дією власного бажання стати особливим, кожна людина закладає фундамент формування власного «Я». Хтось чітко ставить цілі і знає до чого прагнути в подальшому, а дехто, роблячи багато помилок, зазнає тисячі невдач, шукаючи «себе». В такі моменти було б доцільно підтримувати дитину, надаючи їй достатню кількість уваги, але при цьому давати можливість самостійно приймати рішення.

При постійному спостереженні за поведінкою хлопців – підлітків, що навчаються в військовому ліцеї, можна зробити висновок про абсолютну різноплановість їх поглядів та поведінки. В одному класі, поряд з інтелектуально розвиненими дітьми, навчаються знеохочені та апатичні до навчання. Саме останні потребують посиленої психолого – педагогічної уваги та прояву зацікавленості зі сторони батьків. Але в мислячих хлопців, які звикли до похвали з боку вчителя чи вихователя та є дуже впевненими в своїх знаннях, нерідко виникає «синдром відмінника», що так само є знаком для підвищеної уваги з боку батьків та педагогічного складу. Тому слід більш детально зупинитись на цих двох типах поведінкових ліній.

В підлітковому колективі зустрічаються прояви девіантної поведінки, що може бути як наслідком виховання в сім'ї, так і причиною стороннього впливу збоку «неправильної компанії». Сформувався стереотип, що такі прояви мають діти з малозабезпечених та соціально – незахищених сімей. Але значний відсоток цієї категорії припадає і на тих дітей, які мають достатню кількість матеріальних благ. В будь-якому випадку, таких дітей слід пильно контролювати, оскільки, наприклад, вчасно не виявлене регулярне вживання слабоалкогольних напоїв, може призвести до тяжкої залежності. Звичайно, таких дітей ведуть до психолога, очікуючи швидкого результату після першої ж бесіди. Але, як правило, загальні уявлення про роботу психолога є хибними. Багато батьків, які не займаються і не цікавляться своєю дитиною,

дізнавшись про існування проблеми, бажають вирішити її швидко, якісно і чужими руками, не збагнувши, що вона виникла не за один день, а формувалась роками. Вони не розуміють, що «запрограмувати» людину на конкретні дії та вчинки можна виключно гіпнозом, тому впадають у відчай від того, що для зрушення з «мертвої точки» потрібно так багато часу та зусиль.

Протилежною проблемою є «синдром відмінника». Він полягає у формуванні в свідомості дитини власної неповторності. Дана позиція виникає внаслідок нав'язливих ідей бути найкращим і в жодному разі не давати нікому можливості наблизитись до цього рівня. Основними причинами такої поведінки може бути або надлишкова увага та гіперопіка зі сторони батьків, які вселяють в дитину віру в її виключність та неповторність, або ж, навпаки, прагнення самої дитини довести тим, хто в неї не вірить, що вона краща за всіх.

Основними з негативних наслідків такого синдрому є:

- Високий рівень тривожності;
- Виникнення розладів сну;
- Підвищений рівень агресії;
- Нервово – психічна нестійкість;
- Схильність до конфліктності;
- Неприйняття в колективі.

Щоб не допустити проявів девіацій різного типу та не сформувати в дитині «комплекс відмінника», слід пам'ятати про декілька простих правил:

1. Велика помилка – це ігнорування прохань допомогти, підказати, порадити тощо. Не приділяючи час для відвертих розмов, можна віддалити від себе власну дитину, тим самим підштовхнувши її до пошуків розуміння поза межами сім'ї;

2. Не слід карати дитину за якісь вчинки, не розібравшись в їх причинах та мотивах. Ми не завжди вникаємо в ті речі, які нам говорять. Частіше, нам вистачає поверхневого опису ситуації, щоб зробити всі висновки. А така позиція, рано чи пізно, може зіграти з нами злий жарт;

3. Треба навчитися бути для дитини другом. Зацікавленість в захопленнях, підтримка в тяжку хвилину, заохочення та похвала за хороші оцінки – все це є ключем до відвертості та взаєморозуміння. Дитина завжди буде пишатися батьками, які змогли стати для неї друзями;

4. Довіра – основа прекрасних стосунків. Для тих батьків, які хочуть мати повну владу над своєю дитиною, характерними є вчинки, що відштовхують і після яких хочеться зробити щось навмисне щось погане. Ніхто не заважає контролювати дитину, але не потрібно це робити з фанатизмом.

Отже, для уникнення кризи власного авторитету, а також для блага своєї дитини, усім батькам слід займати правильну позицію у вихованні та не пускати на самоплив те, у що просто необхідно втрутитися.